

Силабус навчальної дисципліни «Фінансова безпека»

	<p>Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень (денна та заочна форма навчання)</p> <p>Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»</p> <p>Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</p> <p>Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»</p> <p>Рік навчання: 4, семестр: 8</p> <p>Кількість кредитів: 5 (150 год.)</p> <p>Мова викладання: українська</p> <p>Підсумковий контроль – диференційований залік</p> <p>Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття, індивідуальне, самостійне заняття, консультації під керівництвом викладача, дистанційне навчання</p>
---	--

Викладач курсу	НОВИЦЬКА ОЛЕНА ВАЛЕРІЇВНА , кандидат економічних наук
Е-mail	ov.novitska@ukr.net
Контактний тел.	+380975366849
Електронна версія курсу	https://moodle.dpu.edu.ua/course/view.php?id=209
Консультації	Онлайн-консультації за попередньою домовленістю e-mail: ov.novitska@ukr.net

1. Коротка анотація курсу. Метою навчальної дисципліни є формування системи знань з питань забезпечення фінансової безпеки держави як складової економічної та національної безпеки, а також її функціональних елементів, які безпосередньо впливають на рівень розвитку економічної системи держави в умовах глобальних трансформацій. Завдання навчальної дисципліни: з'ясування концептуальних засад теорії економічної безпеки; вивчення теоретичних, організаційно-правових та практичних засад фінансової безпеки; виявлення причинно-наслідкових зв'язків, джерел та механізму виникнення загроз фінансовій безпеці – відстеження та попередження існуючих та потенційних загроз фінансовій безпеці; розкриття методики та механізму розрахунку основних індикаторів, що забезпечують моніторинг поточного стану фінансової безпеки; розгляд методики оцінки фінансової безпеки держави з визначенням інтегрального показника, що формується на основі відповідних критеріїв та індикаторів; визначення напрямів мінімізації загроз фінансовій безпеці з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави.

2. Формат курсу – очний та змішаний. Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо- та відео-, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо.

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни.

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти такими компетентностями:

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних

фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК2. Здатність опанувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування, митна справа).

4. Результати навчання

ПРН01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПРН04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПРН05. Володіти методичним інструментарієм фінансової діагностики та аналітики стану та динамічного розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПРН07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПРН13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна / заочна)
лекції	24
семінарські заняття	24
практичне заняття	3
індивідуально-консультативна робота	3
самостійна робота	97

6. **Технічне й програмне забезпечення/обладнання.** У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачем з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу Internet), доступ до платформи MOODLE, та оргтехніку для комунікації з викладачем та підготовки (друку) рефератів, проектів та інших письмових робіт.

7. **Політика курсу** – здобувачі вищої освіти здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повинні дотримуватися академічної доброчесності відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Університеті державної фіскальної служби України», «Положення про академічну доброчесність в Університеті державної фіскальної служби України», Кодексу академічної доброчесності Університету державної фіскальної служби України».

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

8. Схема дисципліни (денна/заочна форма навчання)

Години, семестр	Тема, план	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість Балів)
15 годин 8 сем.	Тема 1. Теоретичні засади національної та економічної безпеки 1. Національна безпека: сутність та складові. 2. Економічна безпека: природа і передумови формування. 3. Категоріальний апарат економічної безпеки та її базові елементи.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів	Знати: сутність, суб'єкти, об'єкти та складові національної безпеки. Вміти визначати основні загрози національної безпеки України. Розуміти категоріальний апарат економічної безпеки.	3/6
15 годин 8 сем.	Тема 2. Теоретичні засади фінансової безпеки 1. Поняття і сутність фінансової безпеки держави. 2. Принципи, методи, функції фінансової безпеки. 3. Загрози фінансовій безпеці України. 4. Механізм забезпечення фінансової безпеки.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів	Знати сутність, принципи, методи та функції фінансової безпеки, її суб'єкти та об'єкти. Вміти визначати загрози фінансової безпеки держави та механізм її забезпечення.	3/6

15 годин 8 сем.	Тема 3. Бюджетна безпека 1. Поняття бюджетної безпеки. 2. Індикатори бюджетної безпеки. 3. Загрози бюджетній безпеці та напрями їх зменшення.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів	Знати поняття бюджетної безпеки. Вміти визначати загрози бюджетній безпеці та напрями їх зменшення, володіти методикою розрахунку індикаторів бюджетної безпеки.	3/6
15 годин 8 сем.	Тема 4. Боргова безпека 1. Сутність боргової безпеки держави. 2. Індикатори боргової безпеки та їх порогові значення. 3. Оцінка рівня боргової безпеки України. 4. Загрози борговій безпеці держави.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів	Знати поняття та сутність боргової безпеки. Вміти визначати загрози борговій безпеці та напрями їх зменшення, володіти методикою розрахунку індикаторів боргової безпеки.	3/6
15 годин 8 сем.	Тема 5. Грошово-кредитна безпека 1. Сутність грошово-кредитної безпеки держави. 2. Вплив монетарної політики на рівень грошово-кредитної безпеки. 3. Індикатори грошово-кредитної безпеки та методика їх розрахунку. 4. Загрози грошово-кредитній безпеці та напрями їх зменшення.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів	Знати сутність грошово-кредитної безпеки. Розуміти як впливає монетарна політика на рівень грошово-кредитної безпеки. Вміти володіти методикою розрахунку індикаторів грошово-кредитної безпеки.	3/-
15 годин 8 сем.	Тема 6. Валютна безпека 1. Сутність валютної безпеки країни. 2. Вплив валютної політики на рівень валютної безпеки. 3. Індикатори валютної безпеки та методика їх розрахунку. 4. Загрози валютній безпеці та напрями їх зменшення.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів	Знати сутність валютної безпеки. Розуміти як впливає валютна політика на рівень валютної безпеки. Вміти володіти методикою розрахунку індикаторів валютної безпеки.	3/-

15 годин 8 сем.	Тема 7. Банківська безпека 1. Сутність банківської системи держави. 2. Поняття банківської безпеки. 3. Індикатори банківської безпеки та методика їх розрахунку. 4. Загрози банківській безпеці та напрями їх зменшення.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів	Знати поняття та сутність банківської безпеки. Вміти визначати загрози банківській безпеці та напрями їх зменшення, володіти методикою розрахунку індикаторів банківської безпеки.	3/-
15 годин 8 сем.	Тема 8. Безпека небанківського фінансового ринку 1. Сутність та значення безпеки небанківського фінансового сектору. 2. Безпека страхового ринку. 3. Індикатори безпеки страхового ринку та оцінка їх рівня в Україні. 4. Безпека фондового ринку та індикатори оцінки. 5. Проблеми захисту фінансової безпеки фондового ринку України.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів	Знати сутність та значення безпеки небанківського фінансового сектору. Вміти визначати проблеми та загрози безпеці страхового та фондового ринків, володіти методикою розрахунку індикаторів страхового та фондового ринків.	3/-

9. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Фінансова безпека»

(денна форма навчання)

Модулі	Модуль 1 - (11 балів)							Контрольний захід №1	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з дисципліни = 50 балів + 50 балів (Екзамен)	
Загальна кількість балів за модулем №1	6										5
Теми	T.1	T.2									
Відповідь на семінарському занятті	3	3									
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи										
Модулі	Модуль 2 - (39 балів)							Контрольний захід №2			
Загальна кількість балів за модулем №2	18										5
Теми	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8					
Відповідь на семінарських і практичних заняттях	3	3	3	3	3	3					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи										
Індивідуальна робота	11										
Тестування в Moodle	5										

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Фінансова безпека»

(заочна форма навчання)

Модулі	Модуль 1 - (17 балів)							Контрольний захід №1	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з дисципліни = 50 балів + 50 балів (Екзамен)	
Загальна кількість балів за модулем №1	12										5
Теми	T.1	T.2									
Відповідь на Семінарських і практичних занятті	6	6									
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи										
Модулі	Модуль 2 - (33 балів)							Контрольний захід №2			
Загальна кількість балів за модулем №2	12										5
Теми	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8					
Відповідь на семінарських і практичних заняттях	6	6	-	-	-	-					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи										
Індивідуальна робота	11										
Тестування в Moodle	5										

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Значення оцінки ЕКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
					Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	Зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивно-варіативний)	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній (репродуктивний)	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	низький (рецептивно-продуктивний)	Не зараховано
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1 бал). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції Факультету за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові наукові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за окремим погодженням у встановленому порядку.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / екзамен – 50/50
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться згідно з розкладом у відповідності з планами семінарських занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу, демонстрація практичної навички, тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного та письмового опитування. При оцінці роботи здобувача на семінарському занятті враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь на заняттях, вивчення літературних джерел, своєчасне виконання всіх завдань.
Умови підсумкового	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою

контролю	<p>формою контролю навчальних досягнень здобувачів. Він проводиться у письмовій формі у вигляді екзамену. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу.</p> <p>Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність, становить 50 балів. Сумарна кількість балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами екзамену.</p> <p>Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.</p>
-----------------	---

12. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України № 1277 від 29.10.2013 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME_131588.html.
5. Давиденко Н. М., Мрачковська Н. К. Фінансова безпека держави: навч. посібник. К.: Редакційно – видавничий відділ НУБіП України. 2020. 332 с.
6. *Марченко О.М., Пушак Я.Я., Ревак І.О.* Фінансова безпека держави : навч. посібник. Львів, 2020. 356 с.

Допоміжна:

7. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : [колективна монографія у 2 т.]. – Дніпропетровськ: «ФОП Дробязко С.І.», 2014. Т. 1. 466 с.
8. Економічна безпека України в умовах гібридної агресії : аналіт. доп. / Я.Б. Базилюк, С. В. Давиденко, Д. Ю. Венцовський та ін. – К. : НІСД, 2017. 84 с.
9. Давиденко Н. М., Олійник Л. А. Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств: навч. посібник. К.: ЦП «Компринт», 2022. 370 с.
10. *Пархоменко О.С., Жолтікова О.М.* «Фінансова безпека» та «фінансово-економічна безпека»: сутність та особливості вживання понять. Ефективна економіка. 2015. №4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3960>
11. *Підхольний О.* Класифікація чинників фінансової безпеки України: теоретичний і практичний аспекти. Бізнес Інформ. 2015. С. 284-291.
12. *Тимошенко О.* Основні напрями зміцнення фінансової безпеки України. Проблеми економіки. 2014. №2. С. 154-160.

Інформаційні ресурси Інтернет:

13. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
14. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.
15. Офіційний веб-сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua/index.php?lang=uk>.
16. Офіційний веб-сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rnbo.gov.ua/>.

17. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
18. E-data – Єдиний веб-портал використання громадських коштів. URL: <https://spending.gov.ua/login>
19. *Коляда Т.А.* Управління державним боргом у контексті стабілізації державних фінансів України. Економічний часопис – XXI. 2015. № 7-8 (1). С. 82-85. URL: http://soskin.info/userfiles/file/2015/7-8_1/Koliada.pdf
20. *Коляда Т.А., Мала Н.Л.* Вплив валютної політики на економічний розвиток України. Modern Economics. 2019. № 14. С. 97-101. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua>
21. *Кробинець Г.В., Коляда Т.А.* Управління бюджетним дефіцитом: вітчизняна практика та найкращий зарубіжний досвід. Економіка та суспільство. 2018. № 18. С. 122-128. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/18.pdf

Міжнародні видання:

22. Global Financial Development Report 2019/2020: Bank Regulation and Supervision a Decade after the Global Financial Crisis (2021). URL: <https://www.worldbank.org/en/news/video/2019/11/06/global-financial-development-report-2019-2020>
23. The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19 URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/globalindex>